سەرۆکی عیراق و پرسی ناسیونالیستي کوردی !!!!

جەزا چنگیانی

پەیوەندی نێوان (دەستکەوت و بەرهەم) پەیوەندی نێوان (ناوەڕۆك و تۆیکڵە) . پەیوەندی ئەم دوو بوونەش بە زمانی زانستی سیاسی پێدەوتری پەیوەندی دیالیکتیکی نێوان دوو جەمسەر . هەریەکێك لەم جەمسەرانە لە پرۆسێسی سیاسی و میکانیزمی کار و سەرمایەدا (سەرمایەی مادی و معنوی) ڕۆڵی تایبەتی خۆیان هەیە . لە پرۆسێسی ساخڵەمیدا (دەبێ) ئەم دوو جەمسەرە لە خزمەت یەکتیدا بن و تواناکانیان تێکەڵاو بکەن . ئەگەر پێچەوانەکەی ڕۆڵیان بینی ئەوە ئەم دوو جەمسەرە (دەستکەوت و بەرهەم) زیان بەیەکتری . بە کۆمەڵگا دەگەین و پاشقول لە زەمەن دەگرن . دەبێت هەمیشە دەستکەوت لە پێناوی بەرهەمدا چالاك (ئەکتیف) بێ . ئەگەر پێچەوانەکەی بوو تەنها دەستکەوت لە گۆڕەپانی پرۆسێسەکاندا بوونی هەبوو و بەرهەم (بەرهەمنەهێنێ) ئەوە دەستکەوت لە جیاتی ئەوەی خزمەت بکات زیان بەخش دەبێت .

جیاوازی لە نێوان (بەرهەم) و (دەستکەوت)دا .

(بەرهەم) بە تەنیا دەتوانی خولقێنەری (دەستکەوت) بێ . وەلی (دەستکەوت) بە تەنیا ناتوانی خولقێنەری (بەرهەم) بێت . (دەستکەوت) بە ئاسانی بۆ ماوەیکی کەم دەستدەکەوێت مەرجی سەقامگیری هەمیشەی خودی تیدانیە . (بەرهەم) بە ماوەیەکی فرە و ئاوزانێکی مۆدیرن وخەباتێکی سەردەمانە مسۆگەر دەبێت . مەرجی سەقامگیری هەمیشەی خود کرۆکێتی . (دەستکەوت) تەمەنی کورتە و کاریگەری لەسەر پرۆسێسە سیاسی وکۆمەڵایەتیەکاندا کەمە ولە میکانیزمدا چالاك نیە یان کەمە. (بەرهەم) لە تەك تەمەندایە و کاریگەری لە گشت بۆارەکاندا فرەیە .بۆیە زاڵبوونی ڕۆڵی (بەرهەم) بۆ ئایندەی جوان و کۆمەڵگای بێ گرفت و پرۆسێسی بەگەڕخستنی تواناکانی تاکی کۆمەڵ وئایندەی مژدە بەخش . بۆ نەوەکانی داهاتوو و سەقامگیرکردنی دەسەلاتی یاسا و دیموکراتیزەکردنی کۆمەڵگا ڕۆڵێکی مەزنە . وەلی (دەستکەوت) ناتوانی ئەم ڕۆڵە مەزنە لە چارەنووسی کۆمەڵگا و ئایندەی مژدەبەخش بۆ نەوەکانی داهاتوو ببینێ .

بوونی تاڵەبانی وەك سەرۆکی کۆماری عیراقی (عەرەبی) (دەستکەوتە) نەك (بەرهەم) . لە ساڵی 1921 بەدواوە ساڵی دروستبوونی دەوڵەتی عیراقی . (ناسیونالیستی کورد و عەرەب) بەرامبەر بەیەك وەستاون و لەسەر پاراستنی بەرژەوەندیە ناکۆکیەکانیان چاولەیەکتری زیتدەکەنەوە . ناسیونالیستی

عەرەبی لەبەر ئەوەی ناسیونالیستێکی گەوجە سەروەری خۆی لە قۆرخکردنی مافە مرۆی ناسیونالیستیەکەی گەلی کورد لە باشوری مارەبڕاوی عیرقدا مسۆگەر دەکات .

بۆیە لە فیصەلەوە تا (تاڵەبانی) پرسی ناسیونالیستی کوردی پرسێکی بڤە بووە هەمیشە دانوساندنەکانی نێوان هەردوو جەمسەری دژ (کورد عەرەب) دانوساندنی چارەسەر و بەدەستهێنانی(بەرهەم) نەبووە . بەڵکو (پاشقول) بووە لە زۆرانی زەمەندا . هەر سەرکردەیەکی (عیراقی بە تاڵەبانیشەوە) بدۆێنی هێندە بڕوای بە مافی مرۆڤی کورد لە باشوری کوردستاندا هەیە تا (بەرژەوەندی ناسیونالیستی عەرەبی) مۆڵەتی دەدا .(**سنعمل لاعادة العراق الي محيط العربي و الاسلامي .... ان العراق سيلعب دوره في مساعدة الشعب الفلسطيني حتي ينال حقة المشروع في**

دولة مستقلة علي ارضه) * (ووتەی تاڵەبانی) گرفتی مرۆڤی کورد گرفتی دامەزراندنی موچەخۆرێکی ڕەگەز کورد (تاڵەبانی) نیە لە موچەخانەی بەغدادا . لە ساڵی 1921 وە هەمیشە لە کابینەکانی دەوڵەتی عیراقیدا مۆچەخۆری ڕەگەز کورد هەبووە کە بڵندترینیان (محمد ئەمین زەکی بەگ سەردەمی پاشایەتی وجیگری سەرۆك کۆماری عیراق سەردەمی صەدام تەها محی الدین معروف و سەرۆکی ئیستای عیراق تاڵەبانی) یە . لە دوو قۆناغی پێش تاڵەبانی فیگۆرە کوردەکانی چەق لە بەغداد نەیان توانی سانتیمەترێك لە هیوای کورد نزیك ببنەوە و هێندەی سەرە (واو) ێك گرفتی کوردیان چارەسەر نەکرد . بۆیە گرفتەکەمان بە بۆگەنی لە مێژوودا کەڵەکە بووە . گرفتی ئیستای مرۆڤی کورد گەڕانەوەی ماڤە مرۆیە لێزەوتکراوەکانی و ئازادی خاك و سامانە سروشتیە دزراوەکەیتی . لە کاتێکدا مرۆڤە گەوجەکانی کورد دەرژێنە سەر شەقام و بەبەرگی والای کوردیەوە هەڵهەڵە لێدەدەن وسەما بە بۆنەی بوون بەسەرۆك کۆماری عیراقی تاڵەبانی دەکەن . دەسەلاّتی کوردی لە باشوردا (یەکیتی و پارتی) بە پراکتێك چاو لەویکتری زیتدەکەنەوە و پاشقول لە زەمەن و مرۆڤی کورد دەگرن باشوری کوردستان بە قاشکراوی دەهێڵنەوە . ئاوڕ نەدانەوەی مرۆڤی کورد بەتایبەتی ڕۆشنبیران لەم خاڵە بەڵگەی (گەوجی) کۆمەڵگایەك نیشان دەدا کە لە میژویدا هیچ فیر نەبوو و ئاوریشی بۆ کارەسات و پیادەکەری ئەنفال و کیمیاوی ڕیژی کوردستان و شەڕی گەوجانەی نیوان جەلالی و مەلای نادەنەوە . تا کۆتای زەمەن و

تەمەنی دەسەڵاتی دڕندە صدام . تا دوا هەناسەی تاراوگەی مستەفا بەرزانی و ئیستاش گرفتی کەرکوك وەك وازییەك لە نێوان ویستی (درۆی) سەرانی کورد و ویستی (ڕەسەنی) ناسیونالیستی عەرەبی وەکی خۆی ماوەتەوە . لە دوای بڕیاری بە کۆمەڵی ئۆپۆزسیونی عیراقی بۆ چارەسەری ناوچە بە عەرەبکراوەکان بە پێ پڕەگرافی (58) هەردوو سەرکردەی کورد لە ووشە و پڕوپاگەندەی بۆش زیاتر بۆ ئەم پەڕاگرافی (58) هیچ هەنگاویکیان نەناوە .بە ئارەزووی ویست و بەرژەوەندی ناسیونالیستی عەرەبی بازی بە زەمەن و ئاوەزانی مرۆی کورد لەم باریەوە دەکەن . ئەو مرۆڤانەی لە ڕۆژی 06\04\2005 بە بۆنەی هەڵبژاردنی تاڵەبانی (سەقەت کورد) بە سەرۆکی کۆماری عیراقی عەرەبی ڕژانە سەرشەقامەکانەوە ئەوانە نەوەی مرۆڤە هەڵخەڵەتاوەکانی بەیانی 11 ئازاری ساڵی 1970 کە کاتی خۆی چۆن وەك ئیستا بێ بیرکردنەو و تۆژینەوە ڕاڤەکردن ڕژانە سەر شەقامەکان و دەنگی شەپۆلی چەپڵەو هەڵهەڵەی مرۆڤە بێ سەوادەکانی کوردی لەوسەردەمەدا (وەك ئیستا) دەگیشتە ڕۆحی هەورەکانی ئاسمان . ئەوە بوو ئەو دەستکەوتە (11 ئازار) چونکە (بەرهەمی) لە تەکدا نەبوو ناسیونالیستی عەرەبی دڕ (بەعس) بۆ زۆرانی زەمەن وکەڵك وەرگرتنی بۆ تێپەڕبوونی زەمەنێك کە بەعس و بەرنامەی ناسیونالیستی عەرەبی پیویستیان پیبوو بۆ زاڵبوون و خۆکۆکردنەوە بۆپیادەکردنی نامەی پیرۆزی(امە العربی) سەرکردایەتی گەوجی کوردی هەڵخەڵەتان . سەرکردایەتی کوردی ئەو سەردەمەش چونکە خاوەنی مۆڕاڵ و ئایدۆلۆژیتێکی ناسیونالیستی نەبوون و ئیستاش نین لەو زەمەن و دانوساندندا غەمی بە دەستهێنانی بەرهەمی نەتەوایەتی و چارەسەری گرفتی مرۆی کورد (کەسایەتی نەتەوەی کوردی) یان نەبوو و ئیستاش نین . بۆیە لۆژیکە ئەو سیستەمە پڕێمیتفە کوردیەی ساڵی 1970 دەبوایە (ئاشبەتاڵی و ئەنفال و ڕەوی) بە دوای خۆیدا بهانیبایە . ئەگەر مستەفا بەرزانی سەرکردەیەکی ڕۆحیانی بزوتنەوەی ناسیونالیستی کورد بۆایە ولە ئەرکی بزوتنەوەکە بگەیشتایە دەبوایە پێش ئەوەی بیری لە دەستکەوت (جیگری سەرۆك کۆمار و چەند وەزیرێك لە کابینەکانی دەوڵەتی عیراقی عەرەبی وەك بووکەپەڕوینە) بکردایەتەوە ئەبوایە هێڵێکی سوری بۆ ناسیونالیستی عەرەبی بکێشایە نەك ببوایە بە پیادەیکەری نەخشەی شای ئیران دژی عیراق . ئیستا ژیانی مرۆی کورد بەرگێکی تری بە بەردا دەبڕا و ئەنفال و کیمیاویشمان نەدەبینی . جیاوازی لە نێوان دوو زەمەنی 1970 و 2005 تەنیا فیگۆرە سیاسیەکان گۆڕاون نەك ئایدلۆژێت و مۆڕاڵ . لەو سەردەمەدا کەرکوك وویردی سەرزمانی مەلا مستەفا بوو . ئەوە لە زەمەنی (تاڵەبانی و بەرزانی) بوو بە (دڵ و قودسی کوردستان) لە ساڵی 1991 وە ئەم دووانە نەك کارێکیان بۆ ئەو شارە و دانیشتوانەکەی نەکرووە بەڵکو کەرکوك و دانیشتوانەکەی جۆکەری قومارخانەی سیاسی کورد و عەرەبە .لە کاتێکدا دڕەندەترین دەسەڵاتی ناسیونالیستی عەرەب (بەعس) لە میژوودا بەپەنگ بوو .هیچ جۆرە دەسەڵاتێك لە چەقدا نەمایەوە . هەردوو ملۆزم سانتیمەتریك هەنگاویان بۆ گرفتی کەرکوك نەنا . لە سەردەمی هەردوو سەرۆکی کاتی (تاڵەبانی و بەرزانی)دەسەڵاتی کاتی عیراقدا بۆ جیبەجیکردنی برگەی (58) یاسای کاتی و چارەسەری گرفتی کەرکوك . کەرکوکیان خستە سەر مێزی ویستی ناسیونالیستی عەرەبی و زبلخانەی بەرژەوەندی پارتایەتی و گرژی نێوان (جەلالی و مەلای) .وەڵامی بەعس بۆ گرفتی کەرکوك و ڕزگارکردنی لە قەیرانەکانی دەسەڵاتی چوار ساڵ بازی بە ئاوزانی مستەفا بارزانی بە وەزیرەکانی پارتی لە بەغدا بوو . ئیستاش هەمان دەستور فیگۆری نۆی ناسیونالیستی عەرەبی بە هەڵبژاردنی (تاڵەبانی) جارێکی تر بازی بە سەرانی کورد وپیرۆزی ویستی ناسیونالیستی

کورد له گەڕانەوەی کەرکوك و خانەقین و موصل بۆ باوەشی دایکی ڕەسەنی (باشوری کوردستان) دەکەن . ئەوەی جێگەی شەرم و سەرنجی چاودیرانی سیاسی هوشیارە کە (گەوجی میللەتی کوردە) لەو بەزم و هەڵپەڕکیانەی بە بۆنەی هەڵبژاردنێکی ڤیگۆرێکی سەقەتی وەك (تاڵەبانی) بۆ پۆستی سەرۆك کۆماری (چەند مانگی) دەیکەن بەو دەستکەوتە بیٚ بەرهەمە دەڕژێنە سەر شەقامەکان وەلی ئاوڕێك لەوە نادنەوە کە تائیستاش کورد لە باشوردا دوو قاشی دژ بەیەکن .

سەرکەوتنی مرۆڤی کورد و بزوتنەوە ڕزگاریخوازەکەی پابەستە بە گەڕانەوەی ویلایەتی ﴿ (موصل) بۆ باوەشی نەخشەی سیاسی و کۆمەلآیەتی وئابوری باشوری کوردستان ﴾ نەك بوونی تاڵەبانی بە سەرۆك .

- الحیاه العدد ....15347 ڕۆژی 2005–04–07

سانپیتربۆرگ2005–04–07
jazachingiani@hotmail.com
www.chingiani.de

ئەم ووتارە دەبوایە لە ساتی خۆیدا بلآوبکرایەتەوە و هۆی دواکەوتنەکەشی گۆیزانەوەی شوینی ژینگە و نەبوونی هۆکانی پەیوەندی بوو .وەلی مادامێکی دۆزە سیاسیە سەقەتەکە لە باشوری کوردستان و عیراقدا بوونی هەیە . بواری بلآوکردنەوەی ئەم ووتارەش زیندوە .